

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska jordbruksfonden
för landsbygdsutveckling

Utveckling av landsbygden genom Leadermetoden

EU har tagit fram en strategi för landsbygdsutveckling för åren 2007–2013. Pengar har avsatts för landsbygdsutveckling i EU:s budget för perioden 2007-2013. EU har satt upp tre huvudmål för utvecklingen av landsbygden:

- Förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft.
- Förbättra miljön och landsbygden.
- Förbättra livskvaliteten och främja diversifieringen av landsbygdsekonomin.

Leadermetoden är ett sätt att arbeta utifrån dessa mål på lokal nivå.

Sveriges program för landsbygdsutveckling

Sverige håller just nu på att ta fram ett förslag på hur det svenska landsbygdsprogrammet ska utformas. Programmet ska starta 2007 men innan programmet börjar gälla måste det beslutas av EU-kommissionen.

Denna information innehåller de regler och förutsättningar som troligtvis kommer att gälla för Leader i det nya programmet. **Tänk på att eftersom reglerna inte är beslutade ännu kan de komma att ändras.**

På Jordbruksverkets webbplats (www.sjv.se) kan du hitta uppdaterad information allteftersom programmet blir mer komplett.

Vad innebär Leadermetoden?

Leadermetoden gör det möjligt för invånare och företag på landsbygden att arbeta med lokal landsbygdsutveckling tillsammans med den offentliga sektorn i samhället. Syftet är att med stöd av lokal kunskap och lokalt engagemang uppnå målsättningarna för utveckling av landsbygden. Det som krävs är att det bildas en särskild form av lokalt partnerskap, en LAG-grupp (av engelskans local action group). I LAG-gruppen ska det finnas representanter för de tre olika sektorerna i samhället:

- ideella sektorn,
- offentliga sektorn och
- privata sektorn.

Den ideella sektorn kan representeras av bygdeföreningar, byalag, idrottsföreningar m.fl. Representanter för den offentliga sektorn kommer främst från kommunerna, men även från exempelvis kommunala samverkansorgan eller regionala självstyrelseorgan. Den privata sektorn kan till exempel vara landsbygdsföretagare och företagare inom jord- och skogsbruksnäringen, eller föreningar som företräder dessa grupper. Detta följer den metod som sedan tidigt 90-tal använts inom EU: s Leaderprogram.

Vilket ansvar har LAG-gruppen?

LAG-gruppen ansvarar för att ta fram en gemensam utvecklingsstrategi för ett avgränsat geografiskt område, ett så kallat Leaderområde. Strategin ska vara inriktad på att uppnå minst en av EU:s tre målsättningar för utveckling av landsbygden. Det är viktigt att i strategin analysera sambanden mellan de olika målen för att uppnå en helhetssyn på den lokala utvecklingen. Utifrån strategin ska LAG-gruppen driva utvecklingen framåt inom Leaderområdet. Till sin hjälp kommer gruppen att få medfinansiering för att anställa en verksamhetsledare som i första hand ska ägna sig åt att initiera projekt som leder till hög måluppfyllelse enligt den lokala strategin.

LAG-gruppen fattar också beslut om vilka projekt som kan finansieras via landsbygdsprogrammet.

Vem och vad kan få stöd genom Leader?

Leaderprojekt som genomförs enligt utvecklingsstrategin kan få medfinansiering från landsbygdsprogrammet. Stöd kan ges till representanter från offentlig, privat eller ideell sektor som genomför projekt som arbetar för att uppfylla ett eller flera av målen och som följer strategin för Leaderområdet. Det är ofta en fördel om det inom ett projekt finns företrädare för mer än en av samhällets olika sektorer. Ett exempel är att en grupp företagare, tillsammans med kommunerna i Leaderområdet, genomför ett projekt för att förbättra förutsättningarna för att driva företag där. Det finns också möjligheter att arbeta med samarbetsprojekt med bland annat andra Leaderområden inom Sverige och i andra länder.

För att ett projekt ska kunna få stöd krävs att projektet godkänns av LAG-gruppen. Länsstyrelsen beslutar därefter projekten formellt och administrerar utbetalningsansökningar från Leaderprojekten.

Projekten delfinansieras från EU

De projekt som LAG-gruppen har beslutat om kommer att medfinansieras från EU och med svenska offentliga pengar. Den svenska offentliga medfinansieringen kan vara statlig, regional eller kommunal. Övrig finansiering av projekten är privat och kan bl.a. bestå av pengar och ideellt arbete. Hur stor del av projekten som kommer att medfinansieras från EU respektive Sverige har inte bestämts ännu.

Godkännande av LAG-grupp och strategi

För att en LAG-grupp ska kunna få medfinansiering från EU för att arbeta med utveckling inom ett Leaderområde måste LAG-gruppen, Leaderområdet och dess utvecklingsstrategi godkännas. För att godkännas krävs att LAG-gruppen, Leaderområdet och dess utvecklingsstrategi uppfyller vissa formella krav, vilka huvudsakligen ställs av EU. Under samråd med LAG-gruppen och berört partnerskap stämmer länsstyrelsen av att fastställda kriterier är uppfyllda samt att strategin inte strider mot redan beslutade regionala planer. Även Jordbruksverket och Glesbygdverket deltar i denna process. Länsstyrelsen fattar därefter ett formellt beslut om att utse LAG-gruppen. Nämda krav innebär bl.a. följande:

Preliminära krav för att LAG-gruppen ska kunna godkännas

- Minst 50 procent av representanterna på beslutsfattande nivå (den beslutande styrelsen) i LAG-gruppen ska komma från privat och ideell sektor.
- Fördelningen mellan kvinnor och män ska vara jämn. Könsfördelningen i LAG-gruppen ska vara minst 40-60 procent.
- Det får endast finnas en LAG-grupp inom varje Leaderområde. Det innebär att det inte får finnas någon geografisk överlappning med en annan LAG-grupp.
- Senast två månader efter att LAG-gruppen och utvecklingsstrategin har godkänts ska LAG-gruppen bilda en ideell förening eller motsvarande.
- LAG-gruppen måste tillsätta en verksamhetsledare för att gruppen ska ha rätt att fatta beslut om stöd till projekt.

Preliminära krav för att Leaderområdet ska kunna godkännas

- Antalet invånare i Leaderområdet ska vara mellan 10 000 och 100 000. I undantagsfall kan Leaderområden med ett lägre invånarantal än 10 000 godkännas. Det kan bli aktuellt i norra Sverige där befolkningstätheten är låg och avstånden stora.

Preliminära krav på utformningen av utvecklingsstrategin

- Strategin ska vara sektorsövergripande.
- Strategin ska grunda sig på minst ett av de tre målen som ställts upp för Landsbygdsprogrammet:
Förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft,
förbättra miljön och landsbygden, och
förbättra livskvaliteten och främja diversifieringen av landsbygdsekonomin.
- I strategin ska LAG-gruppen motivera avgränsningen av Leaderområdet, beskriva hur synpunkter från invånarna i området har beaktats vid bildandet av gruppen samt partnerskapets kompetens att genomföra strategin.
- Det ska framgå på vilket sätt strategin ska genomföras.
- Slutligen ska en avstämning göras mot andra regionala och lokala planer.

Som underlag för strategin ska LAG-gruppen göra en enklare SWOT-analys. Detta innebär att gruppen ska analysera områdets styrkor och svagheter, hot och möjligheter. Avsikten är att tydliggöra vilka behov som finns för att området ska kunna utvecklas på ett bra sätt.

Övriga krav

- LAG-gruppen måste ta fram en budget för verksamheten.
- LAG-gruppen ska kunna visa hur medfinansieringen kommer att ske.

Ansökan om att bilda en LAG-grupp

Jordbruksverket kommer att ta fram ansökningsmaterial under hösten 2006. I ansökningsmaterialet kommer det att framgå mer exakt vilka krav som ställs för att godkännas som LAG-grupp. Det kommer att var möjligt att ansöka om att få bilda

Leaderområde och LAG-grupp vid åtminstone två tillfällen. Det kommer att vara möjligt att besluta om nya LAG-grupper fram till och med 2008.

Vad gäller för LAG-grupper i LEADER+?

Nuvarande LAG-grupper som arbetar inom Leader+ måste ta fram en ny strategi och ansöka om att få möjlighet att arbeta inom Leader i landsbygdsprogrammet på samma sätt som helt nya grupper. För grupper som godkänns finns det restriktioner för när arbetet inom landsbygdsprogrammet kan starta. Preliminärt gäller att LAG-gruppen ska ha avslutat arbetet med att fatta beslut om stöd till nya projekt. Beslut om stöd till projekt inom landsbygdsprogrammet kan då tas parallellt med att utbetalningarna inom Leader+ avslutas. Det är möjligt att fatta beslut om stöd under hela 2007 inom Leader+. Utbetalningar kan göras även under 2008.

Vill du veta mer?

- Besök Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se. Där hittar du aktuell och uppdaterad information om Leader under länken "Stöd till landsbygden\...".
- För ytterligare frågor till Jordbruksverket kontakta leader@sjv.se Frågorna kommer att besvaras från och med den 7 augusti 2006.